

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 24. února 2026

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

CHYTRÉ DOMÁCNOSTI Z POHLEDU GENDERU: ČAS STRÁVENÝ DOMÁCÍMI PRACEMI PŘÍLIŠ NESNIŽUJÍ

Nové technologie v domácnostech hrají velkou roli v tom, jak komfortně se doma lidé cítí. Čas strávený domácími pracemi ale nesnižují. Přinášejí totiž nový typ práce a někdy i napětí do rodiny. Tzv. digital housekeeping posiluje nerovnosti v rozdělení rolí a vede k akumulaci moci v rukou jednoho správce, nejčastěji muže. Takové jsou závěry projektu SMARTUP, na kterém pracoval Sociologický ústav Akademie věd ČR.

Chytré domácnosti bývají prezentovány jako místo, kde technologie převeze část domácích prací a zvýší komfort obyvatel. Mezinárodní tým vědců a vědkyň se zaměřil na genderovou dělbu práce v takovém prostředí – a také zkoumal, jestli tzv. digital housekeeping, neboli obstarávání chytrých technologií, lze považovat za další domácí práci (digitální údržbu domácnosti).

Vědecký tým uskutečnil 31 etnografických studií v chytrých domácnostech v Česku, v Polsku a v Německu. Do vzorku badatelé a badatelky zahrnuli single domácnosti, páry, včetně párů homosexuálních, i celé rodiny.

Výsledky ukázaly, že chytré technologie v domácnostech příliš nesnižují čas, který lidé tráví domácími pracemi. Místo toho mají spíše tendenci dělat další či jiné domácí práce nebo se starat o děti.

„Chytré technologie nemění rozdělení práce v domácnosti, větší vliv má genderové uspořádání páru či rodiny.“

„Chytré technologie také nemění rozdělení práce v domácnosti, větší vliv má genderové uspořádání páru či rodiny. Pokud jsou genderové role nastaveny konzervativně, technologie ovládá spíše muž (a žena se spíše stará o děti a domácnost). Pokud jsou genderové role nastaveny více rovnoprávně, partneři také více sdílejí péči o domácí technologie,“ říká Nina Fárová ze Sociologického ústavu AV ČR.

Koníček, nebo starost

Chytré technologie podle vědců a vědkyň přinášejí nový typ domácí práce, který lze nazvat jako digitální údržbu domácnosti.

Kontakt pro média: **Eliška Zvolánková**
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 739 535 007

„Idea, že chytrá domácnost bezchybně funguje, je mylná. Technologie je třeba udržovat, opravovat, čas zabere i nastavování a optimalizace,“ vypočítává Nina Fárová. „Správci chytrých domácností – nejčastěji muži – o této činnosti ale mluví jako o koníčku.“

Muži obecně zaujímají k technologiím více zvědavý a kutilský přístup, který může ale někdy narušovat dynamiku domácnosti (například konflikty, když některé z chytrých zařízení nefunguje) nebo být určitým „útekem“ od domácích povinností.

„To jsou situace, které často popisují spíše ženy – muž se jde věnovat svému koníčku, tedy technologiím, namísto toho, aby třeba pečoval o děti nebo domácnost. Muži ale naopak podobné situace rámuji jako péči o domácnost a rodinu,“ říká Nina Fárová.

Vidíme zde tedy genderový rozdíl v tom, kdo v domácnostech dává technologiím jakou prioritu nebo důležitost – pro koho jsou zásadní a pro koho jsou spíše jen doplňkem.

Pohodlí, ale pro koho?

Zatímco starost o technologie v domácnosti mají většinou muži, ženy technologie v domácnostech také používají, ale spíše pasivně. Jedním z vysvětlení je tzv. gender digital gap.

„Ženy často nemají prostor a možnost sledovat nové digitální trendy, častěji také nemají technické nebo inženýrské vzdělání.“

„Ženy často nemají prostor a možnost sledovat nové digitální trendy, častěji také nemají technické nebo inženýrské vzdělání, proto v chytré domácnosti ustupují do pozadí, protože třeba neví, jak si technologie nastavit, aby jim pomáhaly, nebo je v domácnostech jednoduše nepotřebují.“ popisuje Nina Fárová.

Paradoxně jim pak chytré technologie mohou přinést více tradičních prací, protože muž, správce, je vytížen starostmi s chodem chytré domácnosti.

A to může hrát i roli v tom, jak komfortně se lidé v domácnosti cítí. Technologie, která může být pro jednoho zdrojem pohodlí a ukázkou péče o domácnost (ovládání chytrého termostatu nebo kamery v domácnosti), může druhému jeho komfort snižovat a být spíše prostředkem dohledu či kontroly. To má výraznou genderovou dimenzi, když muži spíše komfort čerpají, zatímco ženy popisují jeho nedostatky.

„Příklad termostatu – muž ho ovládá přes mobil, žena to neumí. O jakoukoli změnu pro svoji potřebu a pohodlí pak musí žádat muže,“ říká vědkyně.

Od komfortu ke kontrole

„Chytré technologie nejen umožňují a zintenzivňují už existující formy domácího násilí, ale také přinášejí nové formy zneužívání.“

Z výzkumu SMARTUP vyplývá, že ženy jsou kritičtější k případným rizikům spojeným s technologiemi a jsou citlivější na praktiky spojené s dohledem nebo kontrolou (například sledování pomocí kamer v domácnosti).

Chytré technologie totiž nejen umožňují a zintenzivňují už existující formy domácího násilí, ale také přinášejí nové formy zneužívání.

„Může jít o sledování přes chytré hodinky, kontrolu on-line účtů, výhradní kontrolu chytré domácnosti – třeba opakované vypínání a zapínání světel nebo odstřihnutí od internetu, krádež identity a další,“ vypočítává Nina Fárová.

Takové násilí je ještě náročnější vysledovat. Vědci a vědkyně proto apelují, aby výrobci chytrých zařízení i vlády měli tato rizika na paměti a snažili se jim předcházet.

Rozšiřování odborných i popularizačních výstupů z výzkumu chytrých domácností bude dále pokračovat v programu [Epicentra civilizace](#) Strategie AV21.

Více informací: **Nina Fárová**
Sociologický ústav AV ČR
nina.farova@soc.cas.cz
732 876 492

Publikace: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11609-025-00575-2#citeas>

Fact sheety: Digital Care Gap at Home: <https://zenodo.org/records/16979341>
The Hidden Labour of Digitalization at Home: <https://zenodo.org/records/16978735>
Dealing with the Digital Care Gap: <https://zenodo.org/records/16979525>
Smart Surveillance and Gender-based Violence: <https://zenodo.org/records/16979823>

Video o projektu v angličtině: <https://www.youtube.com/watch?v=1DhngwwVle8>